

УДК 341.1.01(100)

О.О. Нігреєва,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін та міжнародного права
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

ВИДИ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ERGA OMNES У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню видів зобов'язань erga omnes, що наразі виокремлюються у міжнародному праві. Проведено їх певну систематизацію та класифікацію, визначено сфери міжнародних відносин, яких вони можуть стосуватися. Особливу увагу приділено аналізу критеріїв віднесення окремих зобов'язань саме до зобов'язань erga omnes та співвідношенню останніх із зобов'язаннями, що містяться у нормах jus cogens, та тих, що забороняють скоєння міжнародних злочинів.

Ключові слова: зобов'язання erga omnes, види зобов'язань erga omnes, норми jus cogens, міжнародні злочини.

Постановка проблеми. Сучасний світ зазнає швидких змін, які, як здається, будуть тільки прискорюватися. Міжнародне право, що залишається основним інструментом врегулювання міжнародних відносин, на жаль, не встигає змінюватися настільки ж швидко для того, щоб ефективно виконувати свої функції. Крім того, більш відчутним стає процес регіоналізації та фрагментації міжнародного права, що іноді заважає утворенню універсальних механізмів взаємодії. Однак саме останні є необхідними на тлі глобалізації та посилення екологічних проблем, які не можуть бути вирішеними ні в окремій країні, ні в межах окремого регіону. У зв'язку з цим у теорії та практиці міжнародного права виникають концепції, які формують засади для утворення нових механізмів врегулювання міжнародних відносин. На нашу думку, до них, зокрема, відносяться зобов'язання erga

omnes. Разом з тим саме їхнє існування, сутність та можливість застосування продовжують викликати дискусії серед юристів-міжнародників. Окремий напрямок у таких дискусіях становить перелік зобов'язань erga omnes, який не є остаточно визначеним ні у практиці, ні в науці міжнародного права, та продовжує поповнюватися новими видами, завдяки широкому та, як здається, не завжди обґрунтованому науковому баченню дослідників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теорії та практики застосування зобов'язань erga omnes останнім часом присвячують все більше наукових праць. Як здається, в Україні вивченню цих питань поки що приділено недостатньо уваги. Серед комплексних досліджень варто зазначити кандидатську дисертацію О. О. Коптевої «Зобов'язання erga omnes у системі міжнародно-пра-

вових зобов'язань» (2013), у якій досить вдало продемонстрована різноманітність підходів до визначення концепту. Інші наукові публікації присвячені окремим питанням виникнення, виконання та забезпечення цих зобов'язань. Однак проблема їхньої систематизації та класифікації майже не розглядається.

Що ж до зарубіжних дослідників, то вони приділяють набагато більше уваги вивченню зобов'язань *erga omnes*. Серед них слід назвати: С. Annacker, А. Cassese, G. Gaia, E. Posner, M. Ragazzi, B. Simma, С. Tams, E. de Wet, K. Zemanek тощо. На окрему увагу заслуговує праця Р. Пісоне «Зобов'язання *erga omnes* та використання сили» (2017), що є комплексним та різнобічним дослідженням цих зобов'язань, у якому, зокрема, розглянуто їхні різновиди.

Мета статті. У контексті вищезазначеного метою цієї статі є вивчення різновидів зобов'язань *erga omnes*, їх певна систематизація та класифікація, а також визначення сфер міжнародних відносин, яких вони можуть стосуватися. Окрему увагу буде приділено аналізу критеріїв віднесення певних зобов'язань саме до зобов'язань *erga omnes* та співвідношенню останніх із зобов'язаннями, що містяться у нормах *jus cogens*, та тих, що забороняють скоєння міжнародних злочинів.

Виклад основного матеріалу. Як вже зазначалося, окреме питання у контексті дослідження зобов'язань *erga omnes* викликає їхній перелік. З приводу нього не має єдності думок. Адже якщо одні вчені розглядають його дуже широко, інші схильні відносити до зобов'язань *erga omnes* тільки окремі, чітко визначені, види зобов'язань.

Перш ніж перейти до розгляду конкретних видів зобов'язань необ-

хідно зупинитися на цікавому підході до їхньої класифікації, запропонованому проф. Пісоне, який може стати у пригоді для визначення змісту конкретних зобов'язань. На його погляд, відповідно до круга дестинаторів норм, які містять зобов'язання *erga omnes*, їх можна розподіляти на такі, що вимагають поведінки в інтересах міжнародної спільноти від конкретної держави, від певної групи держав чи від усіх держав.

Прикладом першої групи можуть бути зобов'язання, які вимагають певного застосування влади державою виключно у межах своєї суверенної території. Мова може йти, наприклад, про заборону апартеїду [1, с. 51].

Що ж до другої групи зобов'язань, у їхньому випадку певне зобов'язання *erga omnes* стосується одночасно більш-менш великої групи держав, що є зобов'язаними виконати його. Воно може стосуватися об'єктів, які знаходяться чи-то під територіальним верховенством, чи-то під юрисдикцією цих держав. Таке виконання обов'язку є, у певному сенсі, конкуруючим, адже будь-яка держава групи має право зробити це першою, звільняючи таким чином від виконання інших членів групи. Прикладом таких зобов'язань є зобов'язання держав, що користуються спільними природними ресурсами регіонального характеру [1, с. 53].

І, нарешті, третя група зобов'язань виявляється у сферах, які не знаходяться під виключним суверенітетом окремої держави, а навпаки під загальним управлінням усієї сукупності держав. У такий спосіб поведінка, як активна, так і пасивна, якої вимагає зобов'язання, має місце за межами прояву територіального верховенства. Прикладом таких зобов'язань, як здається, є зобов'язання, пов'язані із

використанням так званої «загальної спадщини людства», зокрема, ресурсів морського дна [1, с. 54].

Наведена класифікація є корисною для конкретизації суб'єктів, які зобов'язані виконати певне зобов'язання, що в окремих випадках є дуже складною справою, адже встановлення загального обов'язку певним чином деперсоніфікує його. Разом з тим вона не може не викликати деяких зауважень. Так, наведене вище визначення другої категорії зобов'язань *erga omnes* викликає питання, чи не є ці зобов'язання скоріше зобов'язаннями *erga omnes partes*, що містяться у численних регіональних, локальних чи навіть двосторонніх договорах, які визначають режим сумісного використання певних територій та їхніх ресурсів.

У контексті визначення переліку зобов'язань *erga omnes* як такі прийнято розглядати всі зобов'язання, що містяться у нормах *jus cogens*. Однак існує думка, що їхнє коло є ширшим. Про це більш детально йтиметься нижче.

Крім того, зобов'язання *erga omnes* часто співвідносять із зобов'язаннями, порушення яких може вважатися міжнародним злочином. Отже, визначення кола останніх також допомогло б віднайти відповідь на питання про перелік зобов'язань *erga omnes*. Хоча ці зобов'язання й не співпадають у повній мірі. На думку дослідників, перелік міжнародних злочинів є значно вужчим за перелік зобов'язань *erga omnes* та становить його ядро.

Сама категорія міжнародного злочину також потребує подальшого визначення. Особливо що стосується відповідальності держав, адже розробляючи Проект статей щодо відпові-

дальності держав за міжнародно-протиправні діяння Комісія міжнародного права відмовилася від так званої «жорсткої» версії проекту, у якому йшлося саме про злочини держав, на користь його більш «м'якої» версії, з якої термін «міжнародні злочини» було вилучено¹.

З метою нашого дослідження цікаво звернутися до так званої «старої» версії проекту та підготовчої роботи комісії, адже у них містяться посилення на розуміння того, які ж саме зобов'язання є тими, порушення яких вважаються міжнародними злочинами. Стаття 19 цієї версії проекту, текст якої можна знайти у доповіді комісії 1976 р., визначає, що «міжнародне протиправне діяння, яке є наслідком порушення державою міжнародного зобов'язання, настільки важливого для захисту фундаментальних інтересів міжнародної спільноти, що його порушення, визнане злочином цією спільнотою в цілому, є міжнародним злочином». Отже, відповідні зобов'язання мають бути важливими для захисту «фундаментальних інтересів» міжнародної спільноти. Конкретизація таких зобов'язань міститься у п. 3 статті: «...міжнародний злочин може бути наслідком, зокрема: 1) серйозного порушення міжнародного зобов'язання, що має важливе значення для підтримання міжнародного миру та безпеки, такого, що забороняє агресію; 2) серйозного порушення міжнародного зобов'язання, що має суттєве значення для забезпечення права на самовизначення народів, такого, як заборона встановлення або утримання силою колоніального панування; 3) серйозне та широкомасштабне порушення міжнародного зобов'язання, яке має значення для

¹ Див. Picone, Paolo. *Obblighi «erga omnes» e uso della forza*, 2017.

забезпечення безпеки людини, такого, що забороняє рабство, геноцид та апартеїд; 4) серйозне порушення міжнародного зобов'язання, що має суттєве значення для охорони та збереження навколишнього середовища людини, наприклад, забороняє масове забруднення атмосфери чи морів» [2, с. 75].

Отже, наведене вище дає підстави визначити декілька сфер, яких можуть стосуватися міжнародні зобов'язання, порушення яких могли б визначатися як міжнародні злочини та які б відповідно мали характер *erga omnes*: 1) підтримання міжнародного миру та безпеки; 2) забезпечення права народів на самовизначення; 3) забезпечення дотримання прав людини; 4) захист оточуючого середовища.

Разом з тим такий підхід викликає низку запитань, зокрема, з огляду на те, що не всі названі сфери підпадають під дію норм *jus cogens*. Мова йде про захист оточуючого природного середовища. Крім того, складно визначити конкретний зміст відповідних зобов'язань. Проблеми виникають навіть з приводу визначення змісту зобов'язань з норм *jus cogens*.

Багато авторів, визначаючи перелік зобов'язань *erga omnes*, посилаються на практику Міжнародного Суду ООН. Те ж саме роблять, визначаючи перелік норм, що є кандидатами на статус *jus cogens*. До них, зокрема, відносять: 1) заборону агресивного застосування сили; 2) право на самозахист; 3) заборону геноциду; 4) заборону тортур; 5) злочини проти людяності; 6) заборону рабства та торгівлі рабами; 7) заборону піратства; 8) заборону расової дискримінації та апартеїду; 9) заборону військових дій, спрямованих проти цивільного населення («основні норми міжнародного гуманітарного права») [3, с. 6-7].

Як вже зазначалося, вважають, що ці норми містять також зобов'язання *erga omnes*, що підкріплюється практикою Міжнародного Суду ООН. Так, «у справі щодо Східного Тимору Міжнародний Суд підкреслив, що право народів на самовизначення «має характер *erga omnes*», повторюючи при цьому у справі щодо Конвенції про геноцид (Боснія проти Сербії), що «права та обов'язки, закріплені в конвенції, є правами та обов'язками *erga omnes*» [4, с. 124-125].

У 2007 р. у справі Боснії і Герцеговини проти Сербії та Чорногорії (справа про геноцид в Боснії) та у 2015 р. у справі Хорватії проти Сербії Міжнародний Суд визнав, що зобов'язання щодо попередження та покарання геноциду є зобов'язаннями *erga omnes*. Разом з тим у рішенні 2012 р. у справі Бельгії проти Сенегалу щодо обов'язку переслідування чи видачі суд визнав відповідні зобов'язання *erga omnes partes*, що призвело деяких авторів до думки про їхню подвійну природу у межах договірного та звичаєвого міжнародного права. «Обов'язки щодо запобігання та покарання геноциду — це також звичаєві зобов'язання, і їхня структура, очевидно, має характер *erga omnes*, оскільки вони захищають інтереси, що стосуються кожної держави міжнародної спільноти. Що ж стосується договірного права, ці обов'язки є обов'язками *erga omnes partes*... Зрештою, у міжнародному праві добре встановлено, що одне і те ж зобов'язання може бути частиною як договору, так і звичаєвого права, навіть за умови співіснування двох різних нормативних режимів» [5, с. 7]. У будь-якому разі норми щодо заборони геноциду визнаються такими, що мають характер *jus cogens* та є джерелом зобов'язань *erga omnes*.

Але вчені схиляються до того, щоб визнавати характер *erga omnes* й щодо тих зобов'язань, що не закріплені у нормах *jus cogens*. Зокрема, на погляд Malcolm Shaw, «окремі види договорів можуть створювати зобов'язання або права *erga omnes*» [4, с. 930]. Отже, «права людини, що встановлюються відповідно до договору може становити зобов'язання *erga omnes* для держав» [4, с. 275]. Іншими прикладами можуть бути «багатосторонні договори, що встановлюють певний територіальний режим, наприклад, Суецький і Кільський канали або Чорноморські протоки. У справі *Wimbledon* Постійний палата зазначила, що «міжнародний водний шлях було встановлено ... на благо всіх народів світу» [4, с. 930].

Також арбітраж у справі Еритреї проти Ємену наголосив на тому, що прикордонні та територіальні договори, укладені між двома сторонами, становлять особливу категорію договорів, що представляють «юридичну реальність, яка обов'язково відбивається на третіх державах», оскільки вони діють як *erga omnes* [4, с. 973].

На окрему увагу заслуговує питання наявності зобов'язань *erga omnes* у сфері захисту оточуючого природного середовища. Як вже було зазначено, у ст. 19 старої версії Проекту статей щодо відповідальності держав йшлося про те, що міжнародний злочин може становити «серйозне порушення міжнародного зобов'язання, що має суттєве значення для охорони та збереження навколишнього середовища людини, наприклад, заборона масового забруднення атмосфери чи морів», тобто такі зобов'язання потенційно могли отримати статус *erga omnes*.

Однак майже 50 років потому ця теза не знайшла ні нормативного закріплення, ні навіть однозначного

доктринального визнання. Хоча у контексті зростання актуальності та розвитку міжнародного екологічного права твердження щодо наявності низки природоохоронних зобов'язань держав, які мають характер *erga omnes*, можна зустріти усі частіше. Наприклад: «У сучасній науці міжнародного права є судження про те, що зобов'язання *erga omnes* впливають також з норм міжнародного екологічного та міжнародного космічного права, оскільки передбачені цими галузями міжнародного права такі терміни, як, наприклад, «загальні екологічні загрози» або «спільна спадщина людства», свідчать про регулювання відповідних правовідносин за рамками національних юрисдикцій держав, виводячи їх на міжнародно-правовий рівень» [6, с. 40].

До відповідних зобов'язань, між іншим, відносять: загальний обов'язок охороняти деякі види природних об'єктів, що передбачений, зокрема, в ст. 20 Конвенції про право несудноплавних видів використання міжнародних водотоків і в ст. 10 проекту статей по праву транскордонних водоносних горизонтів; часткову заборону на випробування ядерної зброї, що міститься у Договорі про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, в космічному просторі й під водою 1963 р., яка через норми міжнародного звичаєвого права стала обов'язковою для всіх держав; загальні обов'язки держав із попередження руйнування озонового шару і зміни клімату, що містяться, зокрема, у Конвенції про охорону озонового шару 1985 р. [6, с. 41, 42]; низку загальних зобов'язань держав у сфері міжнародної охорони морського середовища від забруднення та інших видів негативного впливу тощо.

З приводу останньої групи зобов'язань слід згадати працю «Взаємні

зобов'язання та зобов'язання *erga omnes* держав у сфері міжнародної охорони морського середовища від забруднення» проф. Пісоне, який ще у 1983 р. детально дослідив це питання, проаналізувавши зобов'язання держав, що стосуються охорони територіального моря, виключної економічної зони та відкритого моря. Роблячи висновок, проф. Пісоне наголосив на тому, що «якнайменш окремі з зобов'язань щодо захисту оточуючого середовища, зазначені у міжнародних багатосторонніх конвенціях, є об'єктом звичаєвих норм, що зобов'язують усю сукупність держав та встановлюють зобов'язання *erga omnes*» [1, с. 125]. Як окремий приклад, він наводить заборону скидання у відкритому морі відходів та інших радіоактивних речовин.

Незважаючи на виключну важливість цієї групи зобов'язань для охорони природи у контексті сучасних кліматичних змін та проблем із забрудненням, наразі міжнародному праву не відомий жодний випадок визнання за ними характеру *erga omnes* навіть у практиці міжнародних судів, яка є визначальною для формування відповідних норм. Цей факт дає підстави багатьом представникам науки та практики міжнародного права заперечувати існування цієї групи зобов'язань *erga omnes*.

Ще більше запитань викликає визнання наявності зобов'язань *erga omnes* у сфері боротьби із міжнародними злочинами та злочинами міжнародного характеру. Якщо заборона скоєння таких злочинів як геноцид, апартеїд, расова дискримінація тощо впливає із норм *jus cogens* та визнається зобов'язаннями *erga omnes*, то питання щодо визнання цього статусу щодо пов'язаних із ними процесуальними обов'язками, такими як, напри-

клад, зобов'язання з принципу «видай або суди» («*aut dedere aut judicare*»), є вкрай дискусійним. Це, однак, не заважає деяким авторам вважати, що «на сучасному етапі розвитку міжнародного права зобов'язання *aut dedere aut judicare* щодо злочинів *jus cogens* набуло характеру *obligatio erga omnes*. У межах концепції злочинів *jus cogens* воно означає обов'язкове залучення кримінального юрисдикційного механізму. Це відповідає правовій природі *jus cogens crimes* та обумовлюється сутністю зобов'язання *erga omnes*» [7, с. 96]. Це твердження, однак, викликає запитання, адже заборона скоєння певних злочинів необов'язково має дорівнювати обов'язку держав скоювати конкретні процесуальні дії щодо їхнього переслідування. Крім того, принцип «суди або видай» не є навіть однозначно визнаною нормою загального міжнародного права. Його застосування у разі порушення норм *jus cogens* є більш вірогідним, однак, потребує подальшої конкретизації у нормах та доктрині міжнародного права.

Передчасною здається також позиція щодо визнання статусу *erga omnes* щодо зобов'язання держав протидіяти міжнародному тероризму. Так, на погляд О.С. Леонова, О.М. Споршева, «протидія міжнародному тероризму є позитивною метою всієї світової спільноти, і з огляду на це за нею повинен визнаватися характер *erga omnes*, тобто має бути закріплено зобов'язання кожної держави протидіяти тероризму перед усіма членами міжнародної спільноти» [8, с. 152]. Крім того, дослідники вважають, що «встановлення зобов'язання *erga omnes* у сфері протидії держав міжнародному тероризму може здійснюватися послідовно через визнання норми міжнародного права,

що передбачає заборону тероризму в будь-яких його формах, нормою *jus cogens*, а потім визнання зобов'язання держави співпрацювати в боротьбі з міжнародним тероризмом як зобов'язання *erga omnes*, або шляхом укладення універсального міжнародного договору, положення якого визнаються міжнародним спільнотою в цілому як такі, що породжують зобов'язання між усіма» [8, с. 153]. Зміст такого зобов'язання, на думку авторів, може полягати в: утриманні від сприяння терористичним організаціям і окремим терористам; криміналізації актів тероризму і сприянні йому в національному законодавстві, а також кримінальному переслідуванні терористів; інформаційному співробітництві держав в сфері протидії міжнародному тероризму [8, с. 157]; обов'язку активного співробітництва держав в сфері протидії міжнародному тероризму [8, с. 158].

Разом з тим автори на початку свого дослідження зазначають, що «серед проблем міжнародно-правової регламентації протидії міжнародному тероризму слід особливо виділити проблему відсутності єдності у визначенні поняття «міжнародний тероризм» як на рівні доктрини, так і в міжнародно-правових джерелах» [8, с. 151]. Крім того, характер та ознаки цього злочину не дозволяють віднести його до категорії саме міжнародних злочинів, адже часто такі акти здійснюють фізичні особи, що діють виключно у власних інтересах. Пропозиція визнати заборону тероризму нормою *jus cogens* також виглядає доволі дивною, адже імперативні норми визначають поведінку, перш

за все, держав, а не фізичних осіб, що є суб'єктами злочину тероризму. Так само визнання зобов'язання протидіяти міжнародному тероризму, напевно, слід розглядати окремо від загального принципу міжнародного права щодо обов'язку держав співпрацювати. Однак, як часто зазначають у тлумаченнях до цього принципу, обов'язок держав співпрацювати не обмежує їхнього права щодо вибору видів та форм такої співпраці, які б відповідали державним інтересам. Отже, примушення держав до певних форм та видів співпраці, навіть у боротьбі із злочинами, що дійсно є дуже небезпечними, здається певним обмеженням їхнього суверенітету. Як наслідок, зважаючи на викладені вище зауваження, є не дуже вірогідним, що зобов'язання протидіяти міжнародному тероризму може бути наразі визнане зобов'язанням *erga omnes*. Так само пропозиції щодо віднесення до останніх зобов'язань щодо екстрадиції злочинців¹ та щодо участі держав у Римському статуті Міжнародного кримінального суду² виглядають передчасними.

Висновки. Таким чином, що стосується видів зобов'язань *erga omnes*, слід відмітити відсутність єдиного підходу щодо їх виокремлення. Більшість представників наукової спільноти у вирішенні цього питання покладаються на практику Міжнародного Суду ООН, яка теж не є одноманітною. Із певністю можна казати про те, що до зобов'язань *erga omnes* відносять ті види зобов'язань, що містяться у нормах *jus cogens*, хоча також їхня деталізація ще потребує досліджень. Наявність зобов'язань *erga omnes*

¹ Див. Елисеєв Р. А. Международное уголовное право: особенности правореализации, 2011.

² Див. Абашидзе А. Участие государств в Римском статуте Международного уголовного суда как новый вид обязательств *erga omnes*. Международный уголовный суд: проблемы, дискуссии, поиск решений, 2008.

можна констатувати у таких сферах міжнародних відносин, як: 1) підтримання міжнародного миру та безпеки; 2) забезпечення права народів на самовизначення; 3) забезпечення дотримання прав людини. Питання щодо визнання статусу *erga omnes* щодо зобов'язань у природоохоронній сфері залишається наразі відкритим, хоча це твердження знаходить усе більш широку підтримку у доктрині міжнародного права. Нарешті, нормативна невизначеність та суперечливість концепції *erga omnes* призводить до того, що це поняття починають застосовувати щодо зобов'язань, які майже однозначно на цей час ще не можна визнавати загальними. Отже, якнайскоріша конкретизація поняття та змісту зобов'язань *erga omnes* завадить подальшому розмиванню та дискредитації концепту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Picone, Paolo. *Obblighi «erga omnes» e uso della forza*. Napoli: Editoriale Scientifica, 2017. 691 p.
2. Draft Articles on State responsibility: Report of the International Law Commission on the work of its 28th session on 3 May – 23 July 1976. *Yearbook of the International Law Commission*. 1976. Volume II. P. 73–122.
3. De Wet, Erika. *Invoking Obligations Erga Omnes in the Twenty-First Century: Progressive Developments since Barcelona Traction*. *South African Yearbook of International law*. 2013. № 37. URL: <https://ssrn.com/abstract=2629560>
4. Shaw, Malcolm. *International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 1541 p.
5. Longobardo, Marco. *Genocide, Obligations Erga Omnes, and the Responsibility to Protect: Remarks on a Complex Convergence*. *The International Journal of Human Rights*. 2015. №19(8). P. 1199–1212. URL: www.tandfonline.com/eprint/qS5CUGgpdRCJZrKU6wye/full
6. Солнцев А.М. Обязательство *erga omnes* в международном экологическом праве. *Вопросы экономики и права*. 2015. № 83. С. 39–43.
7. Дрьоміна-Волок Н.В. Дотримання принципу «видай або суди» як *obligatio erga omnes* щодо злочинів *ius cogens*. *Актуальні проблеми держави і права*. 2013. Вип. 70. С. 90–97.
8. Леонов А.С., Споршев А.М. Противодействие международному терроризму как обязательство *erga omnes*. *Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского*. Право. 2018. № 2. С. 151–161.

Нигреева А.А.

Виды обязательств erga omnes в современном международном праве.

Аннотация. Статья посвящена исследованию видов обязательств erga omnes, которые сейчас выделяются в международном праве. Проведена их определенная систематизация и классификация, определены сферы международных отношений, которых они могут касаться. Особое внимание уделено анализу критериев отнесения отдельных обязательств именно к обязательствам erga omnes и соотношению последних с обязательствами, содержащимися в нормах jus cogens, и теми, которые запрещают совершение международных преступлений.

Ключевые слова: обязательства erga omnes, виды обязательств erga omnes, нормы jus cogens, международные преступления.

O. Nihreieva

Types of obligations erga omnes in modern international law.

Summary. The article is devoted to the study of erga omnes obligations types, which recently have been found by scientists in international law. The author carries out a systematization and classification of them and defines the spheres of international relations that they may concern. She pays particular attention to the analysis of the criteria for attribution of an obligation specifically to erga omnes obligations and the correlation of the latter with the obligations contained in jus cogens norms and those that prohibit the commission of international crimes.

Keywords: obligations erga omnes, types of obligations erga omnes, jus cogens, international crimes.